

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Kristina Zeik
LAPSEVANEMATE HINNANGUD JUHENDAMISSTRATEEGIALE
PUUTETUNDLIKU EKRAANI KASUTAMISEL 1,5-3 AASTASTE LASTE SEAS
TARTU LASTEAEDADE NÄITEL
bakalaureusetöö

Juhendaja: Informaatika didaktika dotsent Piret Luik

Tartu 2019

Resümee

Lapsevanemate hinnangud juhendamisstrateegiatele puutetundliku ekraani kasutamisel 1,5-3 aastaste laste seas Tartu lasteaedade näitel

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada lapsevanemate hinnangute põhjal, millised on 1,5-3 aastaste laste vanemate poolt lastele kehtestatud reeglid ja piirangud seoses nutivahendi kasutamisega, milliseid juhendamisstrateegiaid lapse juhendamisel kasutatakse ja kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine. Uurimus viidi läbi Tartus ja selles osales 78 lapsevanemat. Tegemist oli kvantitatiivse uurimusega, mille läbiviimiseks kasutati internetipõhist ankeeti, mis saadeti lasteaedadesse e-maili teel. Uurimuses selgus, et kõige enam kasutati lapse nutivahendi kasutamise piiramisel lapsevanemate hinnangul ajalist piirangut ja seadmele parooli panemist. Lapsevanemad kasutavad endi hinnangul erinevaid juhendamisstrateegiaid, mitte ainult ühte kindlat. Juhendamisstrateegiatest kasutati lapsevanemate hinnangul lapse nutivahendi kasutamise juhendamisel kõige enam jälgivat juhendamist ja kõige vähem kooskasutamist.

Võtmesõnad: väikelaps, puutetundlik ekraan, vanemlik juhendamine

Resume

Research of parents supervision methods reflected from kindergartens of Tartu, of how to control smart gadget usage among 1,5-3 year old toddlers

The purpose of the research was to determine, based on parents' evaluations, what are the most common supervision methods and restrictions applied by parents to control usage of smart gadgets among 1,5-3-year-old toddlers, what are the guidance strategies used in supervising and how are parent's supervision and smart gadget usage connected. The research was conducted in Tartu and 78 parents participated. It was a quantitative research which was conducted by an online form which was sent out to e-mail addresses of kindergartens. The research showed that the most common method to reduce usage of smart gadgets among toddlers was to minimize usage time and to add a password to the smart gadget. Parents stated that they use different restriction methods, not only one specific method. The most commonly used strategy amongst all was guidance supervision. The most non-used strategy was that parents use smart gadgets together with the toddler.

Keywords: toddler, touch-screen, parental mediation

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Teoreetiline ülevaade.....	5
1.1 Töös kasutatavad põhimõisted	5
1.2 Lapsevanema poolne juhendamine	6
1.3 Varasemad uurimused juhendamisstrateegiatest seoses nutivahenditega.....	7
1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	8
2. Uurimus lapsevanemate hinnangutest oma juhendamisstrateegiatele puutetundliku ekraani kasutamisel 1,5-3 aastaste laste seas Tartu lasteaedade näitel.....	9
2.1 Metoodika.....	9
2.2 Valim.....	10
2.3 Mõõtevahend	11
2.3 Protseduur.....	12
3. Tulemused	13
3.1 Millised on 1,5-3 aastastele lastele vanemate poolt seatud reeglid ja piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega nende endi hinnangul?.....	15
3.2 Milliseid juhendamisstrateegiaid 1,5-3 aastaste laste vanemad endi hinnangul kasutavad?.....	18
3.3 Kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine?.....	19
4. Arutelu	21
4.1 Uurimuse piirangud	24
4.2 Uurimuse rakendatavus.....	24
Tänu sõnad	24
Autorsuse kinnitus	25
Kasutatud kirjandus	26
Lisa 1. Ankeet	
Lisa 2. Kiri lasteaia direktorile	

Sissejuhatus

Viimase paari aasta jooksul on tehnoloogiavahendid teinud läbi suure arengu (Barmomanesh & Vodanovich, 2017) ja nutivahendite kasutamine on tänapäeval meie igapäevaelu lahutamatu osa. Seda nii töötgemisel, õppimisel kui ka meelelahutuslikel eesmärkidel. Viimastel aastatel omab järjest rohkem inimesi isiklikke puutetundlikke seadmeid nagu tahvelarvutid ja nutitelefonid (Ofcom, 2013). Nutivahendite kasutamine on lääneriikides kasvanud, sest iga aastaga muutuvad nutivahendid soodsamaks ja seega on nad kättesaadavamad rohkematele inimestele (George, 2014; Leoni, 2010; Zaranis, Kalogiannakis, & Papadakis, 2013). See omakorda tähendab, et järjest rohkem on ka väikelastel kokkupuudet puutetundlike ekraanidega, sest seadmeid on lihtne kasutada (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017; Fotakopoulou & O'Connor, 2016). Kuna täiskasvanud on üha enam seotud nutivahenditega, siis pole üllatav, et ka lapsed on nende seadmete kasutajad (Boddum 2013).

Digitaalsed seadmed nagu nutitelefonid, tahvelarvutid, sülearvutid ja arvutid leiavad järjest enam kasutust hariduslikel eesmärkidel nii kodus, koolis kui ka tööl (Boddum, 2013). 21. sajandi alguses sündinud lapsi on hakatud kutsuma "*touch-screen*" põlvkonnaks, sest kogu nende elu ajal on olnud olemas nii arvutid kui ka muu tehnoloogia (Purdy, 2017). Tänu kergele ligipääsule seadmetele kodus ja lasteaias näitavad paljud viimased uuringud, et väikelapsed (0-3aastased) on hakanud nutivahendeid kasutama meelelahutuseks, õppimiseks ja mängimiseks (Barmomanesh & Vodanovich, 2017; Chiong & Sholer, 2010; Cristia & Seidl, 2015; Holloway, Green, and Livingstone, 2013; Marsh, Plowman et al. 2015; Neumann, 2015; Rideout, 2013). Nevski ja Vinter (2015) on oma uurimuses öelnud, et laste kokkupuude puutetundlike seadmetega algab juba vastsündinuna. Ühe aasta vanuseks saades on lapsed juba aktiivsed nutivahendite kasutajad. Tänapäeva õppimiskultuur on lääneriikides jõudnud selleni, et lapsed õpivad enne kasutama nutivahendeid ja alles siis paberi ja pliiatsiga tegutsemist (Kukulska-Hulme, 2010).

Erinevad terviseorganisatsioonid soovivad, et alla kaheaastased lapsed ei peaks üldse nutivahendeid kasutama ning 2-5 aastaste laste kastutusaeg peaks olema limiteeritud alla tunnini päevas (Powell, 2016). Rasul (2016) toob välja, et liigsal ekraaniajal on negatiivne mõju lapse füüsilisele aktiivsusele ja unele ning kognitiivsele ja sotsiaalsele arengule. Erinevad uurijad on ühisel seisukohal, et selleks et nutivahendite kasutamine mõjutaks lapse arengut positiivselt, peab väikelaste nutivahendite kasutamine olema reguleeritud (Neumann, 2015; Marsh, Hannon et al., 2015). Siiski on leitud, et vaid vähesed lapsevanemad kohandavad mingil viisil ligipääsu nutivahendite kasutamisele (Ofcom, 2014).

Lapsevanemad on peamiselt need, läbi kelle väikelastel kokkupuude nutivahenditega toimub. Kuidas ja kuna see toimub, on omakorda mõjutatud lapsevanema enda uskumustest ja tõekspidamistest (Robinson, 2013; Nevski & Vinter, 2015). Kuna lapse nutivahendi kasutamine on seotud lapsevanemaga, on oluline uurimisprobleem, mil määral kasutavad väikelaste vanemad endi hinnangul erinevaid juhendamisstrateegiaid. Antud teadmine annab meile ülevaate, milline on hetke olukord Eestis.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lapsevanemate hinnangute põhjal, millised on 1,5-3 aastaste laste vanemate poolt lastele kehtestatud reeglid ja piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega, milliseid juhendamisstrateegiaid lapse juhendamisel kasutatakse ja kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine.

1. Teoreetiline ülevaade

Antud peatükis selgitatakse, mida on mõeldud puutetundlike ekraanide (*touch- screen*) mõiste all. Antakse ülevaade lapsevanemate juhendamisstrateegiatest ning varasematest uurimustest erinevate juhendamisstrateegiate kohta. Samuti tuuakse välja uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.

1.1 Töös kasutatavad põhimõisted

Eesti keele Instituudi kodulehel olev Eesti keelt seletav sõnaraamat (2009) ütleb, et puutetundlik ekraan on seade, mis reageerib puudutusele. Nutivahendid on ilma juhtmeta ja kaasaskantavad seadmed, mille on enamasti puudetundlik ekraan. Nad sisaldavad endas erinevaid funktsioone ning neid kasutatakse ka kommunikatsioonivahenditeks (Andújar, Anguera, Bujalance, & Picher, 2016). Kaks levinumat nutivahendite liiki on nutitelefonid ja tahvelarvutid.

Lauaarvutid on meie ümber olnud juba varem, kuid 2010. aastal algas tõeline tahvelarvutite võidukäik. Sel aastal tuli *Apple* turule *iPad*-iga ning pärast seda on tahvelarvutite populaarsus ainult kasvanud (Merchant, 2015). Tahvelarvutid on puutetundliku ekraaniga nutivahendid. Kuna tahvelarvutitel puudub klaviatuur ja hiir, siis on võimalik neid kasutada nii sõrmedega kui ka spetsiaalse pliiatsiga (Twining, et al., 2005). Tahvelarvutites on ühendatud nutitelefonidele ja sülearvutitele omased tunnused: puutetundlik ekraan, mugavus, kergus ja käepärasus. Seetõttu on ka väikelastel neid lihtne kasutada (Johnson, Adams, & Cummins, 2012; Merchant, 2015).

Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2018) järgi on nutitelefon seade, milles on ühendatud pihuarvuti ja mobiiltelefoni funktsioonid. Nutitelefoni on kasutajasõbralikud, väiksed ja käepärased vahendid, mille puutetundlikusse ekraani on ühendatud numbriklahvid ja klaviatuur. Nutitelefoni on palju funktsioone, nende abil saab näiteks lihtsalt ja kiirelt suhelda ning pilte ja videosid teha ning teistega läbi interneti jagada (Aviv, Blaze, Gibson, Mossop, & Smith, 2010; Enck, 2011; Oulasvirta, Rattenbury, Ma, & Raita, 2011). Töös nimetatakse nii tahvelarvuteid kui ka nutitelefone ühiselt nutivahenditeks või puutetundlike ekraanidega seadmeteks.

1.2 Lapsevanema poolne juhendamine

Lapsed on oluliselt mõjutatud oma vanematest ja nende harjumustest (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017). Vanemlik juhendamine on lai mõiste, mida on erinevates uurimustes erinevalt defineeritud. Näiteks Livingstone ja Helsper (2008) on vanemlikku juhendamist defineerinud kui vanema sekkumist lapse ja meedikasutuse vahele. Youn (2018) on oma uurimuses öelnud, et vanemlik juhendamine (*parental mediation*) on vanemlik suhtlus, sest lapsevanemad, lapse peamised suhtlusallikad, mõjutavad oma lapse käitumist ja hoiakuid. Vanemlikku juhendamist võib vaadata ka kui kasvatusmeetodit (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017). Vanemlik juhendamine hõlmab endas nii meedia kasutamise piiranguid (näiteks ajaline piirang ja sisu piirang) kui ka erinevaid strateegiaid, et meedia negatiivne mõju oleks võimalikult väike (Livingstone & Helsper, 2008; Nevski & Vinter, 2015). Antud töös vaadatakse edaspidi vanemliku juhendamise all juhendamist tehnoloogia kasutamise osas.

Erinevate allikate sõnul on mitmeid erinevaid sekkumisviise, kuidas nutivahendite kasutamist reguleerida. Näiteks Livingstone ja Helsper (2008) on välja toonud kolm sekkumise viisi. Esimene on aktiivne juhendamine, kus lapsega räägitakse meedia sisust samal ajal, kui ta seadmeid kasutab. Kooskasutamine hõlmab endas ka piiranguid, mida lapsevanem on seadnud ja kooskasutades saab lapsevanem last suunata. Teine on piirav sekkumine ehk pannakse paika reeglid, mis reguleerivad seadmete kasutamist. Näiteks määrab lapsevanem, milliseid rakendusi võib laps kasutada ja milliseid tegevusi seadmes teha (näiteks helistamine, mängude mängimine jne). Kolmas on kooskasutamine/vaatamine ehk lapsevanem tegutseb koos lapsega samal ajal kui laps seadet kasutab (Nevski & Vinter, 2015).

Nikken ja Janz (2006) lisavad loetellu veel jälgiva juhendamise, mis tähendab, et lapsevanem laseb lapsel üksi tegutseda, kuid jälgib teda kaugemalt. Kalmus ja Roosalu (2011) täiendavad loetelu monitooriva ehk seirava ja tehnilise juhendamisega. Monitooriva

juhendamise puhul kontrollivad lapsevanemad külastatud veebilehtede ajalugu. Laste sõltuvus nutivahenditest on tänapäeval suur probleem ning vanemlik juhendamine võib aidata seda ennetada (Hwang & Jeong, 2015).

1.3 Varasemad uurimused juhendamisstrateegiatest seoses nutivahenditega

Varasemad uurimused on näidanud, et vanemlik juhendamine on mõjutatud paljudest erinevatest faktoritest nagu omavaheline suhtlemine, lapse vanus, perekonna graafik, ilm ja kui palju on perekonnas nutivahendeid ning kuidas neisse suhtutakse (Lauricella, Wartella & Rideout, 2015; Livingstone & Helsper, 2008; Nikken & Jansz, 2014; Nikken & Schols, 2015; Zaman, Nouwen, Vanattenhoven, de Ferrerre, & Van Looy, 2016). Näiteks lapsed, kelle vanemad on aktiivsed nutitelefonide ja tahvelarvutite kasutajad, veedavad nutivahendites rohkem aega, kui need lapsed, kelle vanemad kasutavad nutivahendeid vähem.

Lapsevanemad, kes on arvamusel, et väikelapsele on kokkupuude nutivahenditega oluline, lubavad oma lastel neid seadmeid tõenäolisemalt kasutada. Kui lapsevanem suhtub nutivahenditesse positiivselt, siis on tõenäolisem, et ka nende lapsed kasutavad nutivahendeid rohkem (Lauricella, Wartella & Rideout, 2015).

Vanemlik juhendamine on dünaamiline protsess – see on pidevas muutumises olenevalt ajast ja kohast ning sõltub ka lapsevanema käitumisest ja lapse iseloomust. Lapsevanemad ei kasuta enamasti ainult ühte kindlat juhendamisstrateegiat, vaid need varieeruvad olenevalt olukorrast ja pole lihtsasti mõõdetavad (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017; Nevski & Siibak, 2016; Nevski & Vinter, 2015). Näiteks kodus on ühed reeglid, aga reisil olles või vanavanematega olles on teised reeglid. Samuti ka ajaliselt erinevad juhendamisstrateegiad – näiteks nädalavahetusel ühed reeglid, kuid nädala sees teised. Lapsevanemad kombineerivad erinevaid juhendamisstrateegiaid, mitte ei kasuta vaid ühte kindlat liiki (Nevski & Siibak, 2016).

Eestis 400 lapsevanema seas, kellel olid 0-3 aastased lapsed, läbiviidud uuringus selgus, et üks populaarsemaid juhendamisstrateegiaid oli jälgiv juhendamine – 58,1% lapsevanematest olid alati lähedal, kui laps nutivahendit kasutas ning 52% lapsevanematest jälgis alati lapse käitumist seadme kasutamise ajal. Teine juhendamisstrateegia, mida suur osa lapsevanemaid kasutas oli keelav juhendamine. 56,6% lapsevanematest väitsid, et on määranud ajalise ja sisulise piirangu. Vanemate avatud vastustest tuli välja, et kasutatakse ka tehnilist juhendamist ehk kasutati paroole, piirati interneti ligipääsu ja rakendusi. 14,1% vastanutest väitis, et nad ei ole väikelapse nutivahendi kasutamisele piiranguid seadnud (Nevski & Siibak, 2016).

Uuringust tuleb välja, et väikelaste nutivahendi kasutamine on suurem seal peredes, kus on seatud mingid piirangud (Nevski & Siibak, 2016). 44% lapsevanematest kasutas ka aktiivset juhendamist – näiteks küsisid nad lapse nutivahendi kasutamise ajal küsimusi ja rääkisid lapsega samal ajal sisu üle, kui ta seadet kasutas. 39,9% vastanutest praktiseeris ka kooskasutamist – näiteks istus laps seadme kasutamise ajal lapsevanema süles, kuid mitte alati (Nevski & Siibak, 2016). Uurimusest tuli välja ka see, et lapsevanema nutivahendi kasutus on seotud lapse nutivahendi kasutamisega – mida rohkem lapsevanem nutivahendit kasutas, seda tihedamini tegi seda ka laps. Seega on oluline, et lapsevanemate teadlikkus antud teemal kasvaks.

Varasemates uurimustest selgub, et lapsevanemad võtavad enda rolli väikelaste juhendajatena puutetundlike ekraanide maailmas tõsiselt ja kombineerivad omavahel erinevaid juhendamisstrateegiaid (Lauricella, Wartella & Rideout, 2015; Livingstone & Helsper, 2008; Nikken & Jansz, 2014; Nikken & Schols, 2015; Zaman et.al, 2016). Lapsevanemad usuvad, et nutivahendid tekitavad sõltuvust ning seetõttu tuleb nutivahendi kasutamist ajaliselt piirata (Barmomanesh & Vodanovich, 2017). Samas uurimuses selgus, et suur osa lapsevanemaid suhtub nutivahendite kasutamisse pigem negatiivselt, kuid teisest küljest osad lapsevanemad arvasid, et tehnoloogial on nii positiivseid kui ka negatiivseid mõjusid. Näiteks positiivsest küljest toetab see lapse õppimist (Barmomanesh & Vodanovich, 2017). Olgugi, et nutivahendite populaarsus väikelaste seas on kasvanud, siis ei olda ühisel seisukohal, kas see on positiivne või negatiivne (Nevski & Siibak, 2016).

Muret tekitav on Eestis läbi viidud uurimusest selgunud asjaolu, et osad 0-3 aastaste laste vanemad arvavad, et selles vanuses lapsed on ise piisavalt targad seadmesse alla laetud rakendusi valima ja kasutama (Nevski & Siibak, 2016). Selleks, et ennetada ja vähendada lapse nutivahendi sõltuvust peame me lisaks lapsele keskenduma ka lapsevanemale (Hwang & Jeong, 2015). Seda seetõttu, et lapsevanemad saavad mõjutavad oma last kasutades erinevaid juhendamisstrateegiaid (Bleakly & Vaala, 2015).

1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Laste kokkupuude nutivahenditega on muutunud igapäevaseks nähtuseks ja seadmetega puututakse kokku eelkõige kodus. Varasematest uurimustest tuleb välja, et väikelapsed kasutavad nutivahendeid õppimiseks, mängimiseks ja meelelahutuseks. Uurimustest tuleb ka välja, et lapse nutivahendi kasutamine on seotud lapsevanemaga. Milline on hetke olukord Eestis? Töö autor viib läbi uuringu lapsevanemate hinnangute põhjal. Bakalaureusetöö eesmärk on teada saada, millised on 1,5-3 aastastele lastele vanemate poolt seatud reeglid ja

piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega nende endi hinnangul, milliseid juhendamisstrateegiaid nad endi hinnangul kasutavad ja kuidas on lapsevanemate hinnangute põhjal seotud lapsevanemate poole juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine.

Varasematest uurimustest tuleb välja, et suur osa lapsevanemaid annab oma väikelastele nutivahendit kasutada (Fotakopoulou & O'Connor, 2016; Marsh, Plowman et al., 2015). Varasematest uurimustest tuleb välja ka see, et osad lapsevanemad arvavad, et väikelaps on piisavalt tark, et seadmes olevaid rakendusi alla laadida ja neid kasutada (Nevski & Siibak, 2016) ning paljud lapsevanemad ei tea, mida nende laps nutivahendis teeb (Chiong & Shuler, 2010). Teisalt osad lapsevanemad usuvad, et nutivahendid tekitavad sõltuvust ning seetõttu tuleb nutivahendi kasutamist ajaliselt piirata (Barmomanesh & Vodanovich, 2017). On leitud, et vaid vähesed lapsevanemad kohandavad mingil viisil nutivahendi kasutamist (Ofcom, 2014). Siit tõstatub esimene uurimisküsimus:

- 1) Millised on 1,5-3 aastaste laste vanemate poolt seatud reeglid ja piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega nende endi hinnangul?

Erinevad uurijad on seisukohal, et selleks, et nutivahendite kasutamine mõjutaks lapse arengut positiivselt, peab see olema reguleeritud (Neumann, 2015; Marsh, Hannon et al., 2015). Milline on hetkel olukord Eestis? Siit tõstatub teine uurimisküsimus:

- 2) Milliseid juhendamisstrateegiaid 1,5-3 aastaste laste vanemad endi hinnangul kasutavad?

Lapse nutivahendi kasutamine on seotud lapsevanemaga. Varasematest uurimustest tuleb välja, et lapse tehnoloogiakasutus on tugevasti mõjutatud lapsevanemate uskumustest ja hoiakutest (Bleakly & Vaala, 2015; Nevski ja Vinter, 2015; Nevski ja Siibak 2016). Siit tõstatub kolmas uurimisküsimus:

- 3) Kuidas on lapsevanemate hinnangute põhjal seotud lapsevanemate poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine?

2. Uurimus lapsevanemate hinnangutest oma juhendamisstrateegiatele puutetundliku ekraani kasutamisel 1,5-3 aastaste laste seas Tartu lasteaedade näitel

2.1 Metoodika

Uurimistöös on kasutatud kvantitatiivset uurimismeetodit. Töö autori eesmärgiks oli olukorda kaardistada ning selleks soovitatakse kasutada kaardistavat uurimismeetodit (Cohen, Manion, Morrison, 2007). Antud meetod on kõige sobivam, kuna võimaldab koguda arvandmeid ning

saadud tulemusi üldistada (Õunpuu, 2014). Kaardistava uurimismeetodi puhul soovitatakse kasutada ankeeti (Cohen et al., 2007), mida töö autor lapsevanemate hinnangute kohta andmeid kogudes ka kasutas.

2.2 Valim

Uurimus viidi läbi viies Tartu linna lasteaias. Uurimuse valimi moodustasid Tartu linna lapsevanemad, kelle lapsed vanuses 1,5-3 aastat käisid Tartu linna lasteaedades. Kasutati mugavusvalimit. Lapsevanematega võeti ühendust lasteaia kaudu. Töö autor võttis kõigepealt ühendust lasteaia direktoriga, kes omakorda edastas ankeedi rühmaõpetajatele ning nemad omakorda lapsevanematele. Töö autor palus ankeedi saata kõikidesse rühmadesse, kus olid 1,5-3 aasta vanused lapsed. Kõik lasteaiad, kellega töö autor ühendust võttis, olid küsitluse täitmisele nõus. Ankeet oli tehtud *Google Forms*-i keskkonnas ning edastati lapsevanematele internetilingina. Kui lapsevanemal oli kaks last, kes kuulusid vanusegruppi 1,5-3 aastat, siis täitis lapsevanem ühe ankeedi eeldusel, et ta käitub mõlema lapsega samamoodi. Kui lapsevanem käitub lastega erinevalt, siis võis ta soovi korral täita kaks ankeeti.

Töö autor sai tagasi 83 ankeeti, kuid kasutada sai vaid 78-t ankeeti, kuna kolm vastajat polnud isegi seda märkinud, kas lubavad oma lapsel nutivahendit kasutada või mitte. Seega kasutas töö autor uuringus 78 vastaja andmeid. Taustaandmetest saadi teada, et vastajateks oli 15 (19%) isa ja 63 (81%) ema. Vastanute peredes oli keskmiselt neli liiget. Laste vanused, kelle kohta täideti ankeet, on toodud Tabelis 1. Uuringus osalevatest lastest 39 (50%) olid poisid ja 39 (50%) tüdrukud. Ankeedile vastanud lapsevanemate vanus jäi vahemikku 18-52 eluaastat. Nendest kolm kuulusid vanusegruppi 18-23 ja kaks vanusegruppi 47-52. Ülejäänud lapsevanemaid, kes ankeedile vastasid, olid vanuses 24-46.

Tabel 1. *Laste vanuseline jaotus*

Vanuseline jaotus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
18 kuud	8	10
24 kuud	26	33
30 kuud	28	36
36 kuud	16	21

Uuringus osalenute vastustest selgub, et nutivahendit ei kasuta vanemate hinnangul 32 (41%) last ja kasutab 46 (59%) last. Tulemustes analüüsitakse vaid neid lapsi (46), kelle vanemad neile nutivahendeid kasutada annavad. Nendest 24 (31%) last kasutavad vanemate hinnangul nutitelefoni, 7 (9%) last tahvelarvutit ning 15 (19%) last kasutavad nii nutitelefoni kui ka tahvelarvutit. Nutivahendeid kasutavate laste vanuseline jaotus on välja toodud Tabelis 2.

Tabel 2. *Nutivahendeid kasutavate laste vanuseline jaotus*

Vanuseline jaotus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
18 kuud	3	6
24 kuud	17	37
30 kuud	18	40
36 kuud	8	17

2.3 Mõõtevahend

Andmete kogumiseks koostas töö autor ankeedi (Lisa 1). Ankeedi koostamisel võeti eeskujuks Strelnikovi (2016) ja Oja (2018) ankeedid ning kohandati neid selle uurimuse jaoks sobivaks. Lisaks võeti eeskujuks Rideout (2013) skaalad, kus uuriti laste meediakasutust ning võeti sealt sobivad väited töösse. Ankeet koosnes kolmest osast ja 19 küsimusest. Esimene osa koosnes 9-st küsimusest ja eeskujuks võeti Strelnikovi (2016) ankeet. Seal uuriti, kui palju laps keskmiselt nutivahendit kasutab, mida laps vanema hinnangul seadmes teeb, kus laps peamiselt nutivahendit kasutab ning mis põhjusel lapsevanem lapsele nutivahendit kasutada annab. Küsimustele oli võimalik vastata nii arvuliselt kui ka valikvastuste formaadis. Lapsevanemal oli võimalik valida ka “muu vastus” ja sinna ise sobiv vastus lisada.

Teine osa koosnes neljast küsimusest ja keskendus lapsevanemate poolsetele reeglitele. Eeskujuks võeti Strelnikovi (2016) ja Oja (2018) ankeedid ning Rideout (2013) skaalad. Uuriti, kas lapsevanemad on kehtestanud reeglid seoses lapse nutivahendi kasutamisega ning kui on kehtestanud, siis millised reeglid. Lisaks oli küsimus ka

nutivahendis tarbitava sisu ja sisu piiramise kohta. Küsimustele oli võimalik vastata nii valikvastuste näol kui ka lisades “muu vastus”.

Kolmandas osas oli tabel, mis keskendus lapsevanema poolsele juhendamisele. Tabelis oli 15 väidet, kus lapsevanem vastas kasutamise sageduse kohta (iga kord kui kasutab – mitte kunagi). Väited olid erinevate juhendamisstrateegiate – aktiivne juhendamine, kooskasutamine, keelav juhendamine ja jälgiv juhendamine – kohta.

Toetudes kirjandusele (Barmomanesh & Vodanovich, 2017; Cermak, Juhova, Smahel & Smahelova, 2017; Cristia & Seidl, 2015; Fotakopoulou & O'Connor, 2016; Jeong & Hwang, 2015; Nevski & Siibak, 2016; Rideout, 2013) koostati väited, mis iseloomustasid erinevaid juhendamisstrateegiaid.

Juhendamisstrateegiate osa jagunes neljaks alaosaks. Nende nelja alaosa valiidsuse ja seesmise kooskõla hindamiseks arvutati Cronbachi alfa (α) väärtused. Seda hinnatakse heaks kui $\alpha=0,8$ ning aktsepteeritavaks kui $\alpha=0,7$. Ideaalis võiks Cronbachi alfa väärtused jääda 0,7 ja 0,9 vahele (Garson, 2016). Jälgiva juhendamise kohta oli töös kolm väidet ja nende reliaablus oli $\alpha=0,9$, mida võib lugeda heaks näitajaks. Kolme ülejäänud osa Cronbachi α väärtus on alla 0,7, mis näitab et nende osade väidete vahel ei ole head kooskõla. Skaalade reliaabluse näitajad on väljatoodud Tabelis 3.

Tabel 3. *Juhendamisstrateegiate Cronbachi alfa väärtused*

Juhendamisstrateegia	Küsimuste arv	Vastanute arv	Cronbachi alfa (α)
Jälgiv juhendamine	3	38	0,904
Aktiivne juhendamine	3	38	0,622
Kooskasutamine	3	39	0,544
Keelav juhendamine	3	37	0,204

Viimases osas oli viis küsimust taustaandmete kohta. Küsiti lapsevanema sugu, vanust, lapse sugu ja vanust ning perekonnaliikmete arvu. Ankeedi kvaliteedi tõstmiseks vaatas juhendaja töö üle ning viidi läbi pilootuuring. Selle käigus paluti neljal 1,5-3 aastase lapse vanemal ankeedile vastata. Pilootuuringus osalejatel paluti anda tagasisidet ankeedi arusaadavusele. Ankeedis muudatusi ei tehtud ning nelja lapsevanema vastused võeti samuti põhiuuringusse.

2.3 Protseduur

Ankeeti koostamisega alustati 2018. aasta oktoobris. Samal kuul viidi läbi ka pilootuuring nelja lapsevanemaga. Kuna pilootuuringus ettepanekuid ja muudatusi ei tulnud, võeti uuringus osalejate vastused põhiuuringusse. Pärast pilootuuringu läbiviimist võttis töö autor

ühendust viie Tartu lasteaia direktoriga. Ühendust võeti 2018. aasta novembri alguses telefoni teel, kus uuringu läbiviija andis ülevaate uuringu eesmärgist. Pärast telefonivestlust saadeti direktoritele e-maili teel täpsustav info (Lisa 2) ja internetilink ankeedile, mille direktor rühmaõpetajatele edastas. Lasteaedadele anti ankeedile vastamiseks aega kaks nädalat. Lapsevanemale oli ankeedis info uuringu eesmärgi kohta ning rõhutati, et küsimustik on anonüümne. Ankeedile vastamine oli vabatahtlik.

Ankeedi vastused sisestati programmi MS Excel ja andmete töötlemiseks kasutati andmetöötlus programmi IBM SPSS Statistics. Analüüsi meetodina kasutati kirjeldavat statistikat ja korrelatsioonianalüüsi. Kirjeldava statistika abil püütakse kirjeldada olemasolevat olukorda ja see võimaldab tunnuste väärtusi summeerida, arvutada nende keskmist ja ulatust (Parring, Käärrik, Vähi, 1997; Roomets, 2003). Tulemused esitatakse sagedusjaotusena, keskvärtusena koos hajuvusmõõtudega ning miinimum- ja maksimumväärtustena. Käesolevas töös tehti sagedustabelid, kus sagedusjaotused esitatakse nii täis- kui ka suhtarvudena. Lapsevanematepoolse juhendamise ja lapse nutivahendi kasutamise vaheliste seoste kindlakstegemiseks kasutati korrelatsioonianalüüsi (Spearmani korrelatsioonikordaja). Selleks arvutati nelja juhendamisstrateegiat mõõtvate väidete summeeritud aritmeetilised keskmised. Mõningatel juhtudel esitatakse töös ka aritmeetiline keskmine ja standardhälve. Lisaks sellele jagati ühel juhul uuritavad kahte gruppi selle alusel, kas nutivahendi kasutamisel olid reeglid kehtestatud või mitte. Gruppide keskvärtuste võrdlemiseks kasutati t-testi, mis võimaldab teha järeldusi, kas erinevus gruppide vahel on statistiliselt oluline või mitte (Parring et.al, 1997). Statistilise tõenäosuse olulisuse nivooks määrati 0,05 ($p < 0,05$). Lapsevanemate hinnangute võrdlemiseks kasutati Wilcoxon'i testi. Tabelid koostati programmis MS Word ja diagrammid programmis MS Excel.

3. Tulemused

Ankeedile vastanud lapsevanemate vastustest tuli välja, et 46 (59%) lubavad oma lapsel nutivahendit kasutada. Edaspidi on tulemused on esitatud nende lapsevanemate vastuste põhjal, kes lubavad oma lapsel nutivahendeid kasutada.

Tabelis 4 on välja toodud, kui palju kasutavad lapsed lapsevanemate hinnangute põhjal nutivahendeid nädalas keskmiselt. Sellele küsimusele jättis vastamata kaks (4%) lapsevanemat.

Tabel 4. *Laste nutivahendi kasutamise sagedus lapsevanemate hinnangute põhjal keskmiselt ühes nädalas*

Sagedus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
Harvem kui ühel päeval nädalas	4	9
1-2 päeval nädalas	13	28
3-4 päeval nädalas	11	24
5-6 päeval nädalas	7	15
Igapäevaselt	9	20

Igapäevaselt lubab lapsevanemate hinnangute põhjal nutivahendit kasutada 9 (20%) lapsevanemat. Nendest üks laps oli vanuses 18 kuud, kolm last vanuses 24 kuud, kolm last vanuses 30 kuud ning kaks last vanuses 36 kuud.

Tabelis 5 on välja toodud, kui palju veedab laps nutivahendis aega lapsevanemate hinnangul keskmiselt ühel päeval. Küsimusele jättis vastamata üks (2%) lapsevanem. Vastustest tuli välja, et 24 (52%) last kasutavad nutivahendit vanemate hinnangute põhjal enamasti õhtusel ajal, 14 (30%) last päevasel ajal ning 4 (9%) last hommikupoolsel ajal.

Tabel 5. *Laste nutivahendi kasutamise sagedus lapsevanemate hinnangute põhjal keskmiselt ühel päeval*

Sagedus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
Kuni 15 minutit	16	35
Kuni 30 minutit	16	35
Kuni 1 tund	9	20
1-2 tundi	3	7
Rohkem kui 2 tundi	1	2

Neid lapsi, kes võisid nutivahendit vanemate hinnangul kasutada 1-2 tundi päevas, oli kolm. Nendest üks laps oli vanuses 24 kuud ning kaks last vanuses 36 kuud. Rohkem kui 2 tundi päevas lubas nutivahendit kasutada enda hinnangul üks lapsevanem, kelle laps oli 30 kuud vana.

Tabelis 6 on välja toodud, kus kohas ja kui sageli lapsed nutivahendit lapsevanemate hinnangute põhjal kasutavad. Küsimusele vastas 46 lapsevanemat. Kõige rohkem kasutavad lapsed lapsevanemate vastuste põhjal nutivahendeid kodus (35 vastajat) ja kõige vähem ootejärjekorras (nt arsti juures oodates).

Tabel 6. Nutivahendi kasutamise koht ja sagedus lapsevanemate hinnangute põhjal

	Enamasti	Mõnikord	Harva	Mitte kunagi
Kodus	35 (76%)	2 (4%)	5 (11%)	0
Transpordivahendis	2 (4%)	10 (22%)	8 (17%)	15 (33%)
Kohvikutes, restoranides	2 (4%)	2 (4%)	10 (21%)	20 (44%)
Lapsevanema töö juures	2 (4%)	1 (2%)	6 (13%)	24 (52%)
Ootejärjekorras (nt arsti juures oodates)	0	6 (13%)	9 (20%)	16 (35%)

Tabelis 7 on välja toodud laste tegevused nutivahendis ja nende tegevuste sagedus lapsevanemate hinnangute põhjal. Küsimusele vastasid kõik 46 lapsevanemat. Kõige rohkem vaatavad lapsed lapsevanemate vastuste põhjal nutivahendis filme ja multfilme (24 vastajat) ja kõige vähem mängivad lapsed nutivahendis meelelahutusmänge (2 vastajat).

Tabel 7. Laste tegevused nutivahendis ja nende sagedus lapsevanemate hinnangute põhjal

	Enamasti	Mõnikord	Harva	Mitte kunagi
Vaatab filme/multfilme	24 (52%)	11 (24%)	7 (15%)	2 (4%)
Vaatab pilte	11 (24%)	11 (24%)	14 (30%)	2 (4%)
Mängib õppemänge	5 (11%)	6 (13%)	3 (7%)	22 (48%)
Peab videovestluseid	3 (7%)	8 (17%)	7 (15%)	17 (37%)
Teeb pilte	2 (4%)	5 (11%)	12 (26%)	15 (33%)
Mängib meelelahutusmänge	2 (4%)	4 (9%)	3 (7%)	26 (57%)

3.1 Millised on 1,5-3 aastastele lastele vanemate poolt seatud reeglid ja piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega nende endi hinnangul?

Küsimusele vastas 44 (56%) lapsevanemat, 2 (3%) lapsevanemat jättis küsimusele vastamata. Uurimuses osalenud lapsevanematest 9 (12%) vastas, et pole lapse nutivahendi kasutamisele reegleid kehtestanud. Põhjuseks tõi 6 (8%) lapsevanemat, et ei pea reeglite kehtestamist vajalikuks. Kaks (3%) lapsevanemat tõi põhjenduseks, et laps kasutab nutivahendit nii harva, et reeglite kehtestamine pole vajalik. Üks lapsevanem jättis põhjenduse välja toomata.

35 (45%) lapsevanemat vastas, et nende peres on reeglid kehtestatud. Nendest 29 (37%) lapsevanemat täpsustas, millised reeglid on kehtestatud:

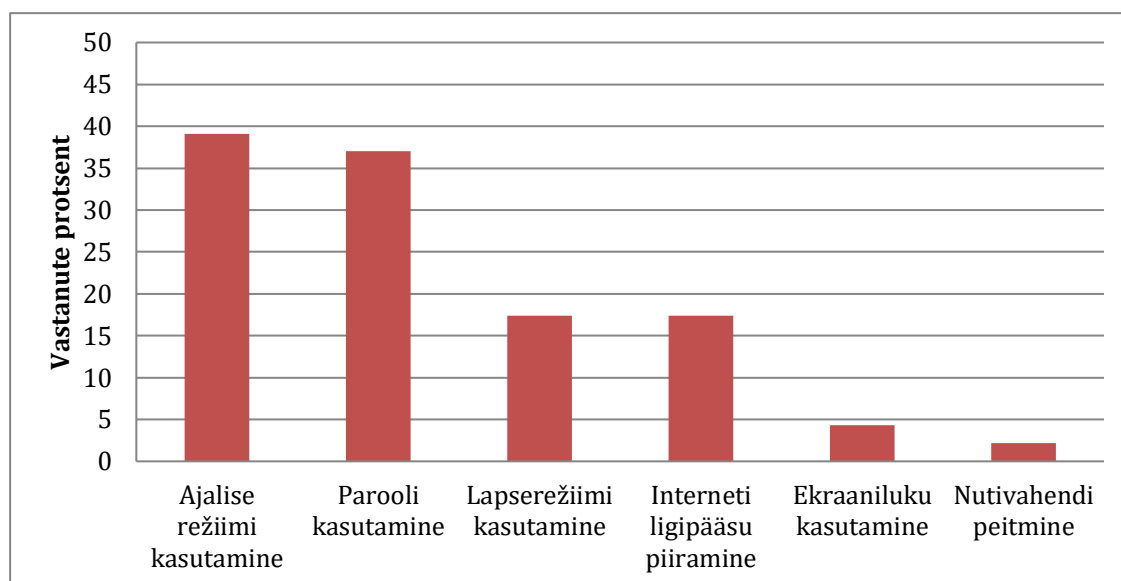
- 12 (15%) lapsevanemat on seadnud lapse nutivahendi kasutamisele ajalise piirangu;

- kaheksa (10%) lapsevanemat on seadnud nii ajalise kui ka sisulise piirangu;
- kolm (4%) lapsevanemat vastas, et lapsele on selgeks tehtud, et nutivahend pole lapse isiklik seade ja laps võib seda kasutada vaid siis, kui lapsevanem selleks loa annab;
- üks (1%) lapsevanem tõi välja, et on seadnud sisulise piirangu;
- üks (1%) lapsevanem on kehtestanud reegli, et laps võib nutivahendit kasutada ainult koos täiskasvanuga;
- üks (1%) lapsevanem tõi välja, et nutivahend on keelatud enne lapse uinumist;
- üks (1%) lapsevanem on seadnud lapse nutivahendi kasutamisele nii ajalise kui ka sisulise piirangu ning lisaks on nutivahend keelatud enne uinumist.

Ankeedis oli küsimus, kus oli välja toodud neli tegevust, mida lapse nutivahendi kasutamise piiramisel võiks kasutada. Need olid: parooli kasutamine, lapserežiimi kasutamine (kindlad rakendused, mis on lubatud), ajalise režiimi kasutamine (kindel aeg, kui seadet võib kasutada) ja interneti ligipääsu piiramine. Vastajal oli võimalik valida kõik talle sobivad variandid ja lisada omapoolne täiendus vastusevariandina “muu”. Sellele küsimusele vastas 46 lapsevanemat.

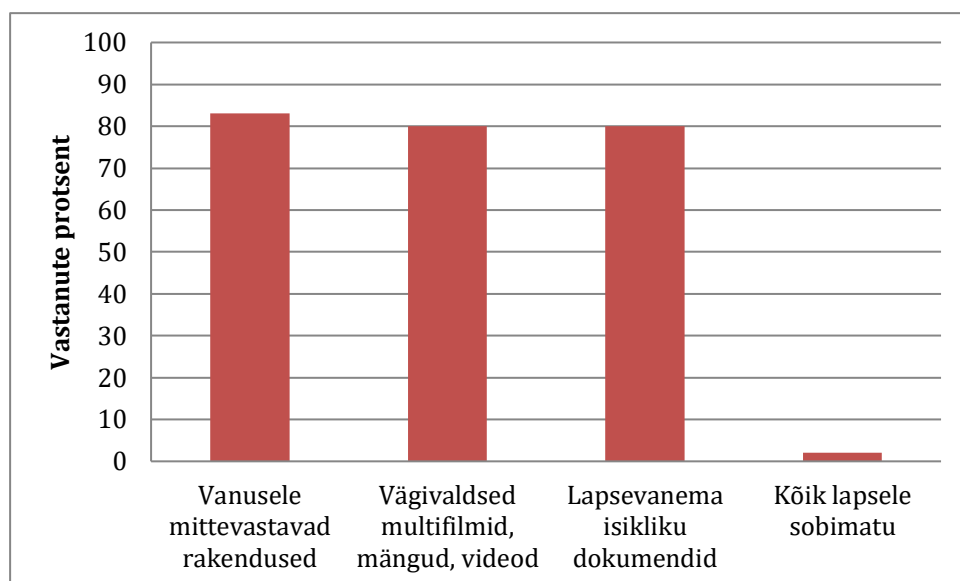
Joonises 1 on läbi protsentjaotuse välja toodud, milliseid tegevusi lapsevanemad endi hinnangul on lapse nutivahendi piiramisel praktiseerinud. 18 (39%) lapsevanemat on seadnud nutivahendi kasutamisele ajalise piirangu. 17 (37%) lapsevanemat kasutab seadmel parooli. Oluline statistiline erinevus ilmnas ajalise piirangu ja parooli vahel (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-2000$; $p<0,05$). 8 (17%) lapsevanemat kasutab seadmel lapserežiimi võimalust ning 8 (17%) piirab lapse ligipääsu internetile. Oluline statistiline erinevus ilmnas ka lapserežiimi kasutamisel ja interneti ligipääsu piiramisel (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-2000$; $p<0,05$). Kolm lapsevanemat valis vastusevariandi “muu”. Neist 2 (4%) kasutab ekraanilukku ja 1 (2%) lapsevanem peidab nutivahendit lapse eest, kui ta seda kasutada ei luba.

Joonis 1. Lapse nutivahendi kasutamise piirangud lapsevanemate hinnangute põhjal

Uuringu läbiviija uuris ka nutivahendis tarbitava sisu kohta. Küsiti, et millist sisu ei luba lapsevanem enda hinnangul oma lapsel tarbida. Sellele küsimusele vastas 46 lapsevanemat. Joonises 2 on välja toodud kõikide küsimustele vastanud lapsevanemate vastused seoses lapse tarbitava sisu piiramisega nutivahendis läbi protsentjaotuse. 38 (83%) lapsevanemat ei lubanud oma lapsel kasutada vanusele mittevastavaid rakendusi. 37 (80%) lapsevanemat ei lubanud oma lapsel ligipääsu enda isiklikele dokumentidele. Sama palju (37) lapsevanemaid ei lubanud oma lapsel vaadata vägivaldseid multifilme ja videosid ega mängida vägivaldseid mänge. Nende valikuvariantide vahel statistiliselt olulist erinevust ei ilmnunud (Wilcoxon'i märgitestiga $p > 0,05$). Seega kasutatakse neid variante statistiliselt sama palju. Üks lapsevanem tõi vastusevariandis “muu” välja, et keelatud on kõik lapsele sobimatu.

Joonis 2. Lapse jaoks keelatud tarbitav sisu nutivahendi kasutamisel lapsevanemate hinnangute põhjal

3.2 Milliseid juhendamisstrateegiaid 1,5-3 aastaste laste vanemad endi hinnangul kasutavad?

Teine uurimisküsimus uuris, milliseid juhendamisstrateegiaid 1,5-3 aastaste laste vanemad endi hinnangul kasutavad. Lapsevanemate hinnangul kasutasid nad lapse nutivahendi kasutamise juhendamisel kõige enam jälgivat juhendamist. Oluline statistiline erinevus ilmnes jälgiva ja keelava juhendamisstrateegia vahel (Wilcoxon'i märgitestiga; $Z=-3,726$; $p<0,05$). Oluline statistiline erinevus ilmnes ka keelava juhendamise ja aktiivse juhendamise vahel (Wilcoxon'i märgitestiga; $Z=-3,902$; $p<0,05$). Teine kõige enam kasutatav juhendamisstrateegia lapsevanemate hinnangute põhjal oli keelav juhendamine. Kooskasutamise ja aktiivse juhendamise vahel ilmnes samuti statistiliselt oluline erinevus (Wilcoxon'i märgitestiga; $Z=-3,808$; $p<0,05$). Kõige vähem kasutasid lapsevanemad endi hinnangul kooskasutamist (Tabel 8).

Tabel 8. Lapse juhendamine nutivahendi kasutamisega seoses juhendamisstrateegiate kaupa

	Aritmeetiline keskmine	Standard-hälve	Miinumum	Maksimum
Jälgiv juhendamine	3,4	0,80	0,6	4
Keelav juhendamine	2,8	0,87	1,3	4
Aktiivne juhendamine	2,1	1,11	0	4
Kooskasutamine	1,5	0,91	0	4

3.3 Kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine?

Viimane uurimisküsimus uuris, kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine. Kõigepealt soovis töö autor teada, kas laste nutivahendite kasutamine on suurem seal peredes, kus on seatud reeglid seoses lapse nutivahendi kasutamisega. T-test näitas, et statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud ($p > 0,05$). Seejärel sooviti välja selgitada, kas juhendamisstrateegiad erinevad nende perede vahel, kus on reeglid kehtestatud seoses lapse nutivahendi kasutamisega võrreldes nende peredega, kus pole reegleid kehtestatud. T-test näitas, et juhendamisstrateegiate keskväärtuste erinevused ei olnud statistiliselt olulised (Tabel 9).

Tabel 9. Juhendamisstrateegiate seosed reeglite kehtestamise või mitte kehtestamisega

Kas teie peres on kehtestatud reeglid seoses lapse nutivahendi kasutamisega? (jah/ei)	Aktiivne juhendamine	Kooskasutamine	Keelav juhendamine	Jälgiv juhendamine
T-test statistik (t)	0,423	1,894	-0,648	-1,494
Statistiline tõenäosus (p)	0,675	0,066	0,521	0,143

Edasi sooviti teada saada, kas juhendamisstrateegiate valik on seotud sellega, kui palju veedab laps nutivahendis aega ühel päeval nädalas ja mitmel päeval nädalas laps nutivahendit kasutab. Korrelatsioonianalüüs näitas, et seosed ei olnud statistiliselt olulised (Tabel 10).

Tabel 10. Juhendamisstrateegiate ja nutivahendis veedetud aja vahelised seosed

	Aktiivne juhendamine		Kooskasutamine		Keelav juhendamine		Jälgiv juhendamine	
	ρ	p	ρ	p	ρ	p	ρ	p
Nutivahendis veedetud aeg keskmiselt ühel päeval	-0,109	0,493	-0,214	0,180	-0,121	0,441	-0,272	0,081
Nutivahendis veedetud aeg keskmiselt ühes nädalas	0,043	0,787	0,102	0,530	-0,070	0,657	-0,228	0,151

ρ – Spearmani korrelatsioonikoefitsient

p – statistiline tõenäosus

Edasi pakkus uurijale huvi, kas lapsevanemate poolne juhendamisstrateegia valik on vastajate hinnangul seotud sellega, kus laps nutivahendit kasutab, mida laps nutivahendis teeb ja mis põhjusel lapsevanem lapsele nutivahendit kasutada annab. Korrelatsioonianalüüsi tulemused näitavad, et statistiliselt olulisi seoseid esines vähe (Tabel 11).

Tabel 11. *Juhendamisstrateegiate ja nutivahendi kasutamise vahelised seosed.*

	Aktiivne juhendamine		Keelav juhendamine		Jälgiv juhendamine	
	ρ	p	ρ	p	ρ	p
Laps teeb nutivahendis pilte	-0,049	0,785	-0,039	0,829	-0,499	0,008*
Laps peab nutivahendis videovestluseid	0,370	0,029*	0,235	0,175	0,154	0,377
Vanem annab lapsele nutivahendit ootamise lühendamiseks	-0,363	0,027*	-0,193	0,246	-0,098	0,565
Vanem annab lapsele nutivahendit suhtlemiseks	0,336	0,045*	0,381	0,022*	0,294	0,082

ρ – Spearmani korrelatsioonikoefitsient

p – statistiline tõenäosus

Märkus. * -statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$)

Tabelis 11 välja toodud tulemustele tuginedes saame väita, et:

- mida sagedamini kasutab lapsevanem jälgivat juhendamisstrateegiat, seda harvem teeb laps nutivahendis pilte;
- mida sagedamini kasutab lapsevanem aktiivset juhendamisstrateegiat, seda sagedamini peab laps nutivahendis videovestluseid;

- lapsevanemad, kes kasutavad sagedamini aktiivset juhendamisstrateegiat, annavad harvem lapsele nutivahendit ootamise lühendamiseks;
- sagedamini annavad lapsele nutivahendit suhtlemiseks need lapsevanemad, kes kasutavad sagedamini aktiivset ja keelavat juhendamisstrateegiat.

4. Arutelu

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, millised on 1,5-3 aastaste laste vanemate poolt nende endi hinnangul seatud piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega. Tulemustes selgus, et veidi rohkem kui pooled ankeedile vastanud lapsevanematest lubavad endi hinnangul oma lapsel nutivahendit kasutada. Ka varasematest uurimustest tuleb välja, et enam kui pooled lapsevanemad annavad oma väikelastele nutivahendit kasutada (Fotakopoulou & O'Connor, 2016; Marsh, Plowman et.al, 2015). Erineva tulemuseni töö autorist jõudis Strelnikov (2016), kelle uurimuses ainult mõned lapsevanemad ei lubanud oma lapsel nutivahendeid kasutada ja enamused lubas. Erinevus võib tuleneda sellest, et Strelnikovi (2016) uurimuses olid vanemad lapsed (4-7 aastased).

Erinevad terviseorganisatsioonid soovivad, et alla kaheaastased lapsed ei peaks üldse nutivahendeid kasutama ning 2-5 aastaste laste kastutusaeg peaks olema limiteeritud alla tunnini päevas (Powell, 2016). Kuna käesolev uurimus viidi läbi 1,5-3 aastaste lastega, siis muret tekitav on lapsevanemate vastustest selgunud asjaolu, et ka alla kahe aastaste laste vanemad lubavad oma lastel nutivahendeid kasutada ning 2-3 aastastel lubatakse nutivahendeid kasutada enam kui tund päevas.

Enamus lapsevanemad, kes lubavad oma lapsel endi hinnangul nutivahendeid kasutada, märkisid ankeedis, et nende peres on reeglid seoses nutivahendi kasutamisega kehtestatud. Kõige enam kasutatakse lapsevanemate hinnangul ajalist piirangut. Varasemates uurimustes (Barmomanesh & Vodanovich, 2017) on selgunud, et lapsevanemad usuvad, et nutivahendid tekitavad sõltuvust ja seetõttu tuleb nutivahendi kasutamist ajaliselt piirata. Analoogete tulemuseni jõuti ka Eestis vanemate (4-7 aastaste) lastega – kõige enam kasutavad lapsevanemad ajalist piirangut (Strelnikov, 2016). Seega saab väita, et vanemad käituvad lasteaiaaegse lapse nutivahendi kasutamise piiramisega olenemata vanusest sarnaselt.

Ka erinevad uurijad (Neumann, 2015; Marsh, Hannon et al., 2015) on ühisel seisukohal, et selleks et nutivahendite kasutamine mõjutaks arengut positiivselt, peab väikelaste nutivahendite kasutamine olema reguleeritud. Samas osad lapsevanemad vastasid ankeedis, et nende peres pole reegleid seoses nutivahendite kasutamisega kehtestatud.

Põhjustena toodi välja, et ei peeta reeglite kehtestamist vajalikuks või kasutab laps nutivahendit nii harva, et reegleid pole vaja. Vähene reeglite kehtestamine võib olla seotud sellega, et kui enamus lapsevanemaid on juba ajalise piirangu seadnud ja laps ei veeda nutivahendis tunde, siis veel eraldi reeglite kehtestamine pole vajalik.

Erineva tulemuseni töö autori uurimusest jõudis Ofcom (2014), kelle uurimuses selgus, et vaid vähesed lapsevanemad kohandavad mingil viisil ligipääsu nutivahenditele. Erinevus võib tuleneda sellest, et uurimuses uuriti vanemaid lapsi (5-7 aastased). Teise põhjusena võib välja tuua selle, et uurimus viidi läbi viis aastat tagasi. Aastaks 2019. on vanemate teadlikkus nutivahendite kasutamisega seotud negatiivsetest mõjudest ilmselt suurenenud.

Töö autor uuris ka nutivahendis tarbitava sisu piirangute kohta. Tulemustes selgus, et kõige enam märkisid lapsevanemad ankeedis, et ei luba oma lapsel kasutada vanusele mittevastavaid rakendusi. Teisel kohal olid vägivaldsed multifilmid, mängud ja videod ning lapsevanema isiklikud dokumendid. Neid piirasid lapsevanemad statistiliselt sama palju. Samad piirangud olid välja toodud ka Nevski & Vinteri uurimuses (2015), kus olid 0-3 aastased lapsed. Kuna antud töös on 1,5-3 aastased lapsed, siis saab väita, et sama tulemus kehtib ka noorematel.

Teise uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, milliseid juhendamisstrateegiaid 1,5-3 aastaste laste vanemad endi hinnangul kasutavad. Tulemustes selgus, et lapsevanemad kasutavad endi hinnangul erinevaid juhendamisstrateegiaid, mitte ainult ühte kindlat. Varasemates uurimustes (Nevski & Siibak, 2016; Nevski & Vinter, 2015) 0-3 aastaste vanusegrupiga on jõutud sama tulemuseni - lapsevanemad ei kasuta enamasti ainult ühte kindlat juhendamisstrateegiat, vaid need varieeruvad olenevalt olukorrast ja pole lihtsasti mõõdetavad. Ka lastega vanuses 7-8 aastat on jõutud sama tulemuseni (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017).

Kõige enam kasutavad lapsevanemad endi hinnangul jälgivat juhendamist. Teisel kohal oli keelav juhendamine, kolmandal kohal aktiivne juhendamine ja kõige vähem kasutasid lapsevanemad endi hinnangul kooskasutamist. Analooget tulemuseni on jõutud ka Eestis, kus uurimuses (Nevski & Siibak, 2016) selgus, et kõige enam kasutavad lapsevanemad jälgivat juhendamist. Sama tulemuseni jõudmine võib tuleneda sellest, et varasemas uurimuses (Hwang & Jeong, 2015) on selgunud, et lapsevanemad kasutavad pigem jälgivat ja keelavat juhendamist seetõttu, et aktiivne juhendamine ja kooskasutamine on nende jaoks keerulised. Keeruline võib see vanemate jaoks olla põhjusel, et kooskasutamise ja aktiivse

juhendamise ajal peab lapsevanem aktiivselt lapsega suhtlema. Jälgivat juhendamist kasutatakse kõige rohkem ilmselt seetõttu, et see on lapsevanema jaoks mugavam.

Kolmanda uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, kuidas on seotud lapsevanema poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine. Tulemustes selgus, et nutivahendite kasutamine ei olnud erinev seal peredes, kus olid reeglid kehtestatud seoses lapse nutivahendi kasutamisega võrreldes nende peredega, kus reegleid polnud kehtestatud. Erineva tulemuseni töö autorist jõudsid Nevski & Siibak (2016), kelle uurimuses selgus, et väikelaste nutivahendi kasutamine on suurem seal peredes, kus on seatud mingid piirangud. Selgus ka, et juhendamisstrateegiate valik ei erine statistiliselt oluliselt nendes peredes, kus on reeglid kehtestatud nende omast, kus ei ole reeglid kehtestatud.

Statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud ka juhendamisstrateegiate valikus selles osas, kui palju laps nutivahendis aega veedab keskmiselt ühes päevas ja ühes nädalas. See võib tuleneda sellest, et vanemlik juhendamine on dünaamiline protsess – see on pidevas muutumises olenevalt ajast ja kohast ning sõltub ka lapsevanema käitumisest ja lapse iseloomust (Cermak, Juhova, Smahel, & Smahelova, 2017; Nevski & Siibak, 2016; Nevski & Vinter, 2015).

Töö autor soovis teada, kuidas on juhendamisstrateegiate valik seotud sellega, kus laps nutivahendit kasutab, mida laps nutivahendis teeb ja mis põhjusel lapsevanem lapsele nutivahendit kasutada annab. Ilmnes, et mida sagedamini kasutab lapsevanem jälgivat juhendamisstrateegiat, seda harvem teeb laps nutivahendis pilte. Mida sagedamini kasutab lapsevanem aktiivset juhendamist, seda sagedamini peab laps nutivahendis videovestluseid. See võib tuleneda sellest, et aktiivne juhendamine hõlmab endas seda, et lapsega tegeletakse samal ajal, kui ta seadet kasutab (Livingstone & Helsper, 2008) ja videovestluste ajal on vanem läheduses, kuna väikelapsel on vaja suhtlemisel abi.

Selgus ka, et lapsevanemad, kes kasutavad sagedamini aktiivset juhendamist, annavad harvem lapsele nutivahendit ootamise lühendamiseks. See võib tuleneda sellest, et lapsevanem, kes kasutab aktiivset juhendamist, ei anna lapsele seadet ootamise lühendamiseks, ise samal ajal muud tehes. Lisaks selgus, et mida sagedamini kasutavad lapsevanemad aktiivset ja keelavat juhendamisstrateegiat, seda sagedamini annavad nad lapsele nutivahendit suhtlemiseks.

Kokkuvõttes võib öelda, et töö eesmärk, milleks oli lapsevanemate hinnangute põhjal teada saada, millised on 1,5-3 aastastele lastele vanemate poolt seatud reeglid ja piirangud seoses lapse nutivahendi kasutamisega, milliseid juhendamisstrateegiaid nad endi hinnangul

kasutavad ja kuidas on lapsevanemate hinnangute põhjal seotud lapsevanemate poolne juhendamine ja lapse nutivahendi kasutamine, sai täidetud.

4.1 Uurimuse piirangud

Esimese piiranguna võib välja tuua selle, et töö ei ole Eesti piires üldistatav, sest valimisse kuulusid ainult Tartu linna 1,5-3 aastaste laste vanemad. Teiseks uurimuse piiranguks võib pidada väikest valimit (78 lapsevanemat), kellest kõigest 46 vastaja vastuseid sai töö autor analüüsida. Väikse valimi põhjus võib olla kontakteerumise viis – töö autor võttis esmalt ühendust lasteaedade direktoritega, mitte otse õpetajatega. Kuna kõik saadud tulemused olid lapsevanemate endi hinnangud, siis ei pruugi see väljendada tegelikkust. Andmeanalüüsi piiranguks peab töö autor keelava juhendamise koondtunnuste madalat reliaablust ($\alpha=0,20$), mis võis tekkida tõlkimisest, sest tagasitõlget ei tehtud. Uuringu piiranguna soovib töö autor välja tuua ka uurija kogenematus.

4.2 Uurimuse rakendatavus

Uurimuses tuli välja, et rohkem kui pooled 1,5-3 aastaste laste vanemad lubavad oma lastel nutivahendeid kasutada, olgugi et uurijad on seisukohal, et nii alla kaheaastased lapsed ei peaks nutivahendeid üldse kasutama. Uurimuses selgus ka, et lapsevanemad kasutavad lapse nutivahendis juhendamisenä enamasti jälgivat juhendamisstrateegiat, kuigi tulemuslikumad oleksid juhendamisstrateegiad, mis hõlmavad lapsega nutivahendis oleku ajal aktiivselt suhtlemist. Antud uurimusest võiks kasu olla, et lapsevanemaid selles vallas teadlikumaks muuta. Näiteks lasteaedades võiksid õpetajad tulevikus lapsevanematega koostööd tehes ka nutivahenditega seonduvaid teemasid puudutada. Lisaks eelnevale võiks õpetajad lapsevanematele rääkida ka nutivahendi kasutamise ajalise piiramise olulisusest väikelapseas. Uurimust võiks tulevikus läbi viia intervjuu formaadis, kuna inimestega otse suheldes võib jõuda põhjalikumale tulemuseni. Näiteks saaksid lapsevanemad oma seisukohti täpsustada ja põhjendada. Lisaks saaks tulemusi antud tööga võrrelda.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõikide Tartu lasteaedade direktoreid, kes andsid loa uurimuse läbiviimiseks ja olid valmis ankeedid rühmaõpetajatele edastama. Samuti tänab töö autor kõiki rühmaõpetajaid, kes palusid lapsevanematel ankeedid täita. Suur tänu ka lapsevanematele, ilma kellela poleks olnud võimalik uurimisel valmida. Töö autor soovib tänada ka oma perekonda toe ja kannatlikkuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Haridusteaduste Instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Anguera, J., Picher, C., Bujalance, A., & Andújar, A. (2016). Ground plane booster antenna technology for smartphones and tablets. *Microwave and Optical Technology Letters*, 58(6), 1289-1294.
- Aviv, A., Blaze, M., Gibson, K., Mossop, E., & Smith, J. (2010). *Smudge Attacks on Smartphone Touch Screens*. Külastatud aadressil https://www.usenix.org/legacy/event/woot10/tech/full_papers/Aviv.pdf
- Barmomanesh, S., & Vodanovich, S. (2017). Use of touch screen devices among children 0–5 years of age: Parental perception. *2017 IEEE 21st International Conference on Computer Supported Cooperative Work in Design (CSCWD)*.
- Boddum, M. (2013). *Plugged in: a focused look at parents' use of smartphones among children 2-5 years of age*. Külastatud aadressil <http://pqdtopen.proquest.com/pubnum/1538383.html>.
- Chiong, C., & Shuler, C. (2010). *Learning: Is there an app for that? Investigations of young children's usage and learning with mobile devices and apps*. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Külastatud aadressil https://clalliance.org/wp-content/uploads/files/learningapps_final_110410.pdf
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in Education. Sixth edition*. Routledge: London; New York.
- Cristia, A., & Seidl, A. (2015). Parental Reports on Touch Screen Use in Early Childhood. *Plos One*, 10(6).
- Enck, W. (2011). Defending Users against Smartphone Apps: Techniques and Future Directions. *Information Systems Security Lecture Notes in Computer Science*, 49-70.
- Erelt, T., Leemets, T., Mäearu, S., & Raadik, M. (2018). *Eesti õigekeelsus-sõnaraamat: õs 2018*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- George, N. (2014). *Two thirds of UK tablet owners have an iPad*. Külastatud aadressil <https://www.t3.com/news/two-thirds-of-uk-tablet-owners-have-an-ipad>
- Green, L., Holloway, D., & Livingstone, S. (2013). *Zero to eight. Young children and their internet use*. Külastatud aadressil <http://eprints.lse.ac.uk/52630/>
- Hwang, Y., & Jeong, S. (2015). Predictors of Parental Mediation Regarding Childrens Smartphone Use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(12), 737-743.

- Johnson, L., Adams, S., & Cummins, M. (2012). *The NMC Horizon Report: 2012 Higher Education Edition*. Austin, Texas: The New Media Consortium. Külastatud aadressil: <https://www.nmc.org/pdf/2012-horizon-report-HE.pdf>
- Kalmus, V., & Roosalu, T. (2011). Parental mediation of EU kids Internet use revisited: Looking for a complex model of cross-national differences. *International Journal of Media & Cultural Politics*, 7(1), 55-66.
- Kukulska-Hulme, A. (2010). Learning cultures on the move: Where are we heading? *Educational Technology and Society*, 13(4), 4-14.
- Langemets, M. (Toim.) (2009). Eesti keele seletav sõnaraamat. Tallinn: Eesti keele sihtasutus.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.
- Leoni, E. (2010). *Apple's announcement of the new iPad: How will it affect education?* Külastatud aadressil <http://www.edutopia.org/apple-ipad-education?page=1>.
- Helsper, E.J., & Livingstone, S. (2008). *Parental Mediation of Children's Internet Use*. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581-599.
- Marsh, J., Hannon, P., Lewis, M., & Ritchie, L. (2016). Young children's initiation into family literacy practices in the digital age. *Journal of Early Childhood Research*, 15(1), 47-60.
- Marsh, J., Plowman, L., Yamada-Rice, D., Bishop, J.C., Lahmar, J., Scott, F., Davenport, A., Davis, S., French, K., Piras, M., Thornhill, S., Robinson, P. & Winter, P. (2015) *Exploring Play and Creativity in Pre-Schoolers' Use of Apps: Final Project Report*. Külastatud aadressil http://www.techandplay.org/TAP_Final%20Report.pdf
- Merchant, G. (2015). Keep taking the tablets: iPads, story apps and early literacy. *Australian Journal Of Language & Literacy*, 38(1), 3-11.
- Neumann, M. M., & Neumann, D. L. (2015). The use of touch-screen tablets at home and pre-school to foster emergent literacy. *Journal of Early Childhood Literacy*, 17(2), 203-220.
- Nevski, E., & Vinter, K. (2015). Lapsevanemate hinnangud juhendamisstrateegiatele puuetundliku ekraani kasutamiselvähelapseas. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 3(2), 54-78.
- Nevski, E., & Siibak, A. (2016). The role of parents and parental mediation on 0–3 year olds' digital play with smart devices: Estonian parents' attitudes and practices. *Early Years*, 36(3), 227-241.

- Nikken, P., & Jansz, J. (2013). Developing scales to measure parental mediation of young childrens internet use. *Learning, Media and Technology*, 39(2), 250-266.
- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and Why Parents Guide the Media Use of Young Children. *Journal of Child and Family Studies*, 24(11), 3423-3435.
- O'Connor, J., & Fotakopoulou, O. (2016). A threat to childhood innocence or the future of learning? Parents' perspectives on the use of touch-screen technology by 0–3 year-olds in the UK. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 17(2), 235-247.
- Oja, E. (2018). *3-7 aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös Põlvamaal*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Ofcom. (2013). *Children and Parents: Media Use and Attitudes Report*. Külastatud aadressil <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/october-2013/research07Oct2013.pdf>
- Ofcom. (2014). *Children and Parents: Media Use and Attitudes Report*. Külastatud aadressil http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/media-use-attitudes-14/Childrens_2014_Report.pdf.
- Oulasvirta, A., Rattenbury, T., Ma, L., & Raita, E. (2011). *Habits make smartphone use more pervasive*. Külastatud aadressil <http://link.springer.com/article/10.1007/s00779-011-0412-2>
- Parring, A. M., Vähi, M., Käärik, E. (1997). *Statistilise andmetöötuse algõpetus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Powell, S. (2016). *Push to cut screen time among under 5s*. Külastatud aadressil <https://www.stuff.co.nz/life-style/parenting/79176852/push-to-cut-screen-time-among-marlborough-under-5s>
- Purdy, E. R. (2017). Children and Technology. *Research Starters: Sociology*, 5.
- Rasul, C. (2016). Health impact of screen time. *Bangladesh Medical Journal Khulna*, 48(1-2), 1.
- Rideout, V., & Hamel, E. (2006). *The media family: Electronic media in the lives of infants, toddlers, preschoolers and their parents*. Menlo Park, CA: Henry J. Kaiser Family Foundation.
- Rideout, V. (2013). *Zero to eight: Children's media use in America 2013*. Külastatud aadressil <https://d2e111jq13me73.cloudfront.net/sites/default/files/research/zero-to-eight-2013.pdf>

- Robinson, K. H. (2013). *Innocence, knowledge and the construction of childhood: The contradictory nature of sexuality and censorship in childrens contemporary lives*. London: Routledge.
- Roomets, S. (2003). *Statistika algkursus*. Tallinn: As Rebellis.
- Smahelova, M., Juhová, D., Cermak, I., & Smahel, D. (2017). Mediation of young children's digital technology use: The parents' perspective. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(3).
- Sonck, N., Nikken, P., & Haan, J. D. (2013). Determinants of Internet Mediation: *Journal of Children and Media*, 7(1), 96-113.
- Strelnikov, A. (2016). *Nutivahendite kasutamine 4-7 aastaste laste seas lapsevanemate hinnangute põhjal ning nende suhtumine ja reeglid nutivahendite kasutamises ühe valla lasteaegade näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Zaman, B., Nouwen, M., Vanattenhoven, J., Ferrerre, E. D., & Looy, J. V. (2016). A Qualitative Inquiry into the Contextualized Parental Mediation Practices of Young Children's Digital Media Use at Home. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 60(1), 1-22.
- Zaranis, N., Kalogiannakis, M., & Papadakis, S. (2013). Using Mobile Devices for Teaching Realistic Mathematics in Kindergarten Education. *Creative Education*, 04(07), 1-10.
- Twining, P., Evans, D., Cooc, D., Ralston, J., Selwood, I., Jones, A., Underwood, J., Scanlon, E., Kukulska-Hulme, A., Dillon, G., McAndrew, P., Sheehy, K. (2005). Should there be a future for TabletPCs in schools? Külastatud aadressil <http://oro.open.ac.uk/6666/1/twining-2005-20.pdf>.
- Vaala, S. E., & Bleakley, A. (2015). Monitoring, Mediating, and Modeling: Parental Influence on Adolescent Computer and Internet Use in the United States. *Journal of Children and Media*, 9(1), 40-57.
- Youn, S. (2008). Parental Influence and Teens' Attitude toward Online Privacy Protection. *Journal of Consumer Affairs*, 42(3), 362-388.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Lisa 1. Ankeet

Hea lapsevanem!

Tartu lasteaedades viiakse läbi uuring 1,5-3 aastaste laste vanemate seas. Uuringu eesmärk on välja selgitada, kuidas lapsevanemad juhendavad oma last nutivahendite (nutitelefonid ja tahvelarvutid) kasutamisel.

Palun küsimustikust osa võtta lapsevanematel, kelle peres kasvab 1,5-3 aastane laps. Kui Teie peres on kasvamas mitu last, siis palun vastake allolevas küsimustikus lähtudes ainult ühest lapsest, kelle vanus on 1,5-3 aastat.

Küsitlus on anonüümne, vastuseid näeb vaid uuringu koostaja. Tulemused avaldatakse üldistatud kujul, mis ei võimalda vastaja isikut tuvastada.

Vastates küsimustele, palun märkige Teile kõige sobivam variant. Juhul, kui saab valida mitu vastusevarianti, siis on see kommentaarina lisatud.

Täidetud ankeet palun tagastada rühmaõpetaja kätte. Olen tänulik Teie vastuste eest!

Kristina Zeik (kristinazeik@gmail.com)

Nutivahendi kasutamine

1. Mitu nutitelefoni on Teie kodus? Kirjutage arv:

2. Mitu tahvelarvutit on Teie kodus? Kirjutage arv:

3. Millist nutivahendi liiki Teie laps kasutab? Märkige kõik sobivad variandid.

- a. Nutitelefoni
- b. Tahvelarvutit
- c. Ei kasuta

Kui valisite variandi “Ei kasuta”, siis palun liikuge küsimuse juurde number 15.

4. Mitmel päeval nädalas keskmiselt kasutab Teie laps nutivahendit (nutitelefon/tahvelarvuti)?

- a. Ei kasuta üldse
- b. 1-2 päeval nädalas
- c. 3-4 päeval nädalas
- d. 5-6 päeval nädalas
- e. Igapäevaselt

5. Kui palju veedab Teie laps nutivahendis aega keskmiselt ühel päeval?

- a. Kuni 15 minutit päevas
- b. Kuni 30 minutit päevas
- c. Kuni 1h päevas
- d. 1-2h päevas
- e. Rohkem kui 2h päevas

6. Mis Teie laps nutivahendis teeb? Märki kõik sobivad variandid.

	Mitte kunagi	Harva	Mõnikord	Enamasti
Mängib meelelahutusmänge				
Mängib õppemänge				
Vaatab filme/multifilme				
Vaatab pilte				
Teeb pilte				
Peab videovestluseid (nt Skype'i vahendusel)				
Muu vastus				

Kui valisite “Muu vastus”, siis palun täpsustage:

.....

7. Kus Teie laps nutivahendit kasutab?

	Mitte kunagi	Harva	Mõnikord	Enamasti
Kodus				
Ootejärjekorras (nt arsti juures oodates)				
Transpordivahendis				
Kohvikutes, restoranides				
Lapsevanema töö juures				
Muu vastus				

Kui valisite “Muu vastus”, siis palun täpsustage:

.....

8. Mis põhjusel annate lapsele nutivahendit kasutada?

	Mitte kunagi	Vähem kui pooltel kordadel	Umbes pooltel kordadel	Enam kui pooltel kordadel	Kõikidel kordadel
Meelelahutuseks					
Preemiaks (nt hea käitumise eest)					
Ootamise lühendamiseks					
Tähelepanu tõmbamiseks					

Lapse igavuse peletamiseks					
Lapse tegevuses hoidmiseks					
Suhtlemiseks (nt pereliikmed, sugulased)					
Päevarutiinihoidmist toetava tegevusena (nt magamaminek)					
Muu vastus					

Kui valisite “Muu vastus”, siis palun täpsustage:

.....

9. Mis ajal päevas Teie laps enamasti nutivahendit kasutab? Valige üks variant.

- a. Hommikul ärgates
- b. Päeval ajal
- c. Öhtusel ajal

Lapsevanema juhendamine ja reeglid

10. Kas Teie peres on kehtestatud reeglid seoses lapse nutivahendi kasutamisega?

- a. Jah
- b. Ei

Kui vastasite eelmisele küsimusele eitavalt, siis mis põhjusel pole reegleid? Palun täpsustage:

.....

11. Millised reeglid olete kehtestanud? Kui Te pole reegleid kehtestanud, siis palun liikuge küsimuse juurde nr 12.

.....

12. Millist sisu ei luba Te oma lapsel tarbida? Valige kõik sobivad väited.

- a. Lapsevanema isiklikud dokumendid
- b. Vägivaldsed multifilmid, mängud, videod
- c. Mitte vägivaldsed, aga vanusele mitte vastavad rakendused/tegevused
- d. Muu vastus

Kui valisite “Muu vastus”, siis palun täpsustage:

.....

13. Milliseid allolevatest tegevustest olete praktiseerinud lapse nutivahendi kasutamisel?

Valige kõik sobivad variandid:

- a. Parooli kasutamine
- b. Lapserežiimi kasutamine (kindlad rakendused lubatud)
- c. Ajalise režiimi kasutamine (kindel aeg, millal saab kasutada)
- d. Interneti ligipääsu piiramine
- e. Muu vastus

Kui valisite “Muu vastus”, siis palun täpsustage:

.....

14. Kui tihti teete alljärgnevaid tegevusi lapse nutivahendi kasutamisega seoses? Igal real on üks variant.

	Iga kord kui kasutab	Enam kui pooltel kordadel	Umbes pooltel kordadel	Vähem kui pooltel kordadel	Mitte kunagi
Arutan lapsega nutivahendis toimuva tegevuse üle, samal ajal kui laps nutivahendit kasutab					

Selgitan, mida laps võib nutivahendis teha ja mida mitte					
Õpetan lapsele, kuidas mingit rakendust kasutada					
Kasutan nutivahendit lapse initsiatiivil temaga koos					
Kasutan nutivahendit enda initsiatiivil lapsega koos					
Arutan lapsega nutivahendis olles nutivahendis oleva sisu (nt konkreetse rakenduse) üle					
Ütlen lapsele, millised rakendused/tegevused on nutivahendi kasutamisel ebavajalikud					
Luban lapsel rakendusi iseseisvalt alla laadida					
Piiran, millised rakendused on lubatud					
Ütlen lapsele, kuna ja kui kaua võib ta nutivahendit kasutada					

Olen läheduses ja jälgin last, kui ta nutivahendit kasutab					
Luban lapsel nutivahendit kasutada ainult enda läheduses					
Olen nutivahendi kasutamise ajal läheduses, et saaksin last vajadusel aidata					
Laps on nutivahendit kasutades üksinda teises toas					
Laps on nutivahendit kasutades minu süles					

TAUSTAKÜSIMUSED

15. Teie sugu:

- a. Mees
- b. Naine

16. Teie vanus:

- a. 18-23
- b. 24-29

- c. 30-35
- d. 36-40
- e. 41-46
- f. 47-52
- g. 53-58
- h. 59-.....

17. Teie lapse sugu:

- a. Poiss
- b. Tüdruk

18. Teie lapse vanus:

- a. 18 kuud (1,5-aastane)
- b. 24 kuud (2-aastane)
- c. 30 kuud (2,5-aastane)
- d. 36 kuud (3-aastane)

19. Teie perekonnaliikmete arv:

Tänan Teid küsimustikule vastamise eest!

Lisa 2. Kiri lasteia direktorile

Tere!

Saadán küsimustiku, mille palun saata lapsevanematele, kelle lapsed on vanuses 1,5-3 aastat ehk käivad sõimerühmas. Küsimustik on seotud lapse nutivahendi kasutamisega.

Küsimustiku link:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdZSrVme8rhfCLKPEdSP7dU_RhpVBNl_rGbZzkMhaTEhF30Cw/viewform

Palun väga rõhutada, et iga vastus on minu jaoks väga olulise tähtsusega ning küsimustik võtab aega maksimum 10 minutit.

Ette tänades

Kristina Zeik

58181345

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristina Zeik (24.09.1994),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Lapsevanemate hinnangud juhendamisstrateegiatele puutetundliku ekraani kasutamisel 1,5-3 aastaste laste seas Tartu lasteaedade näitel”, mille juhendaja on Piret Luik, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kristina Zeik

20.05.2019